

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancați nu se
primesc. — Manuscrisuri nu se
returnează.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schäfer, Rudolf Mosse, A. Oppelns
Nachfolger; Anton Oppelns, J.
Demmer. În Budapesta: A. F.
Goldberger, Keisten Bernas. În
București: Agence Havas, Suc-
ursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Laumann.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmond pe o coloană 8 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 8-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta” iese în tă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dușul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
Său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 161.

Brașov, Luni-Marti, 23 Iulie (4 August)

1896.

Un „meg engedem“.

S'a făcut o gaură în cer, că într-o afacere de caracter naționalist a eșit odată și un rescript din cabinetul ministrului de interne ungurese, care nu se încheie cu cuvintele „nem engedhetem“ (nu pot permite).

Este cunoscut cetitorilor noștri, că activitatea societății literare „Petru Maior“ a studenților români din Peșta a fost suspendată din cauză, că fusese denunțată, că ar fi făcut politică, ceea ce statutele ei nu permit.

Adevărul este, că numita societate n'a făcut nici odată politică, ci s'a conformat întotdeauna prescrierilor statutelor ei, ocupându-se exclusiv cu chestiuni, ce cad în domeniul literaturii și al științei.

S'a întâmplat însă, ca studenții români universitari să aibă și intrinsec de sine stătătoare de caracter social, unde din când în când se discută într'un mod său altul și câte o chestiune politică. De aici și-au făcut arma denunciatorii, căci ei raționau așa, că dacă odată cineva e membru la societatea „Petru Maior“, și-a pierdut, chiar și ca cive academic, ori-ce libertate de-a se mai interesa, în afară de cercul activității sale în societate, și de chestiuni cu caracter politic.

Că pretensiunea această a fost prea monstruoasă o dovedește și rescriptul ministrului, care cu toată simplitatea, ce și-a dat-o, n'a putut să dovedească nici un cas concret pentru susținerea acelei denunțării, ci singurul pretext, ce i-a mai rămas și care privia edarea din partea societății a dramei „Horia“, a fost nimicit prin faptul, că din cauza prescripțiunii, cuprinsul acelei cărți nu mai putea fi urmărit judecătoresc.

N'a putut ministrul de interne să dovedească nimic în detrimentul societății și nici n'a putut să facă responsabilă societatea pentru ceea

ce unii membri ai ei, în calitate de cive academici, au lucrat de sine stătător, în afară de ea. Prin urmare n'a avut încătrău și a trebuit să deuteze odată și cu un rescript îngăduitor „punând condiția“ ca societatea să nu se mai ocupe în viitor cu chestiuni politice.

Condițiunea această e nu numai superfluă, dăr chiar și absurdă, pentru că ori statutele dic, că societatea să nu facă politică și atunci se înțelege de sine, că n'are să se ocupe cu politica, — ori nu o dică această și atunci ministrul n'are drept să-i pună condițiuni de felul acesta. În cazul de față statutele mărginesc hotărât activitatea societății la terenul literar. Deci, dacă ministrul se vede îndemnat să concedă continuarea activității societății, faptul acesta însuși dovedește, că nu s'a aflat nimic ce ar pute să constituie o călcare a statutelor. Atunci însă ce sens are condițiunea pusă de ministrul?

Dăr nu voim să ne ocupăm aici cu contra-dicerile, ce le conține rescriptul ministerial, ce-l publicăm mai jos. El ne face impresiunea, că nu motivează atât hotărârea ministrului de-a restabili societatea în drepturile ei, cât mai mult vră să justifice măsura violentă de suspendare, ce a fost luată în contra societății anul trecut din partea lui.

Ori cum ar fi însă, faptul însuși, că ministrul a dis odată „meg engedem“ (permite) aduce pe șovinistii dela „Egyetértés“ în turia. Ei nu înțeleg logica ministrului nicidecum. Nu înțeleg, cum acesta acuză pe tinerii universitari români, că au făcut politică, și încă o politică extremă anti-maghiară, în societate și totuși dă voie, ca societatea să și continue lucrarea.

Noi am arătat mai sus, de unde derivă rezoluțiunea îngăduitoare a ministrului. Șovinistii dela „Egyetértés“ găsec însă, că nu lipsa de fapte concrete, cari să susțină învinuirea,

ci dorința ministrului de a se arăta conciliant, în scop de a contribui astfel mai ușor la rezolvarea chestiunii române, l'a făcută să aducă aceea hotărâre. Ba ei numesc chiar surprindătoare și extra-ordinară „partinirea“, de care dic, că s'ar bucura universitarii români din partea ministrului și se tem, ca nu cumva printr'o asemenea procedere să fiă din nou încurajați „agitatorii naționali“.

Temerea extremilor șovinisti este în tot cazul ridiculă în fața celor ce se petrec în țară, când pe toată linia continuă persecuțiunile politice și când însuși ministrul arată în rescriptul său părerea sa de rău, că din cauza prescripțiunii nu poate să urmărească pe cale judecătorească societatea „Petru Maior“ ca editură. Atunci numai de politică îngăduitoare și de bunăvoință guvernamentală nuse poate vorbi. Rescriptul și comentarul, ce 'l fac extremii șovinisti, ne dovedesc din contră, că ori-ce fel de conciliațiune este în împrejurările de față a priori cu neputință față cu politica nebună de vindictă, ce o urmăresc și unii și alții.

Rescriptul ministerial

privitor la societatea academică
„Petru Maior“.

Êtă rescriptul, prin care ministrul de interne sisteză cercetarea în contra societății „Petru Maior“ și concede, ca să și continue activitatea:

Cu toate că în decursul cercetării pornite în contra societății „Petru Maior“ a tinerilor români din Budapesta, după cum dovedesc actele de investigații așternute, la 9 Ianuarie și 21 Februarie c. sub n-rii 3039/95 și 2773/96, s'au ivit puternice momente de prepus, că societatea „Petru Maior“, — al cărui scop pe baza § 2 din statute este lățirea culturii, cu eschiderea politice, — a trecut peste scopul și cercul ei de activitate și s'a amestecat în ma-

chinațiuni politice; căoi în urma cercetărei se pôte privi ca dovedit, că, până când numita societate, neglijând scopul statorit în § 2 din statute, ținea numai în casurile cele mai rari prelegeri științifice în sinul societății, pe atunci la convenirile naționaliste tot mai dese din timpul din urmă și la prelegerile ținute de oătră agitatori în restaurante, luau parte nu numai membrii, ci și conducătorii societății, — și pregătirile pentru prelegerile și adunările acele îndreptățite concludia, că aceste machinațiuni îndreptate în potriva ideii de stat maghiar pornesc din sinul reuniunii „Petru Maior“, și că însa și reuniunea este depozitara de încredere a acestor afaceri; și cu toate că suspiciunea, — oă scopul acestei societăți nu este cultura, ci nutrirea și lățirea ideilor naționaliste române, contopite sub masca culturii cu politica de di, și îndreptate în potriva ideii de stat maghiar — e întărită și mai mult prin edarea cărții intitulată „Horia“ de cătră societate și pe speșele societății, — deorece cartea această nu numai oă e de conținut curat politic și astfel și numai singur edarea ei însemnă o vătămăre fâțișă a statutelor, ci afară de această numita carte e plină cu atacuri, cari pe baza prg. 172 din codul penal conțin delict pentru agitare în contra națiunii maghiare, și mai ales pentru agitare la ură în contra unei clase; cu toate acestea considerând, că faptul din urmă, înțrând prescripțiă, nu mai pôte fi urmărit pe cale judecătorească, êr pentru altă activitate contrară statutelor acum odată în mod excepțional nu doresc să se continue nici pe cale administrativă procedura investigătoare: cu acestea sistez suspendarea ordonată în contra reuniunii tinerimei române „Petru Maior“ din Budapesta priu hărtia mea de sub Nr. 1723 res. ex 1895, și permit continuarea activității sale sub condițiunea, că societatea în viitor nu se va mai ocupa cu machinațiuni politice.

Budapesta, 9 Iulie 1896.

În locul ministrului:
Emeric Latkoczy,
secretar de stat.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Femeia Română.

De Carmen Sylva.

III.

Maria Putoianca, fiica poporului, a însoțit pe tatăl său în toate luptele sale în contra Turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voi să o vadă. „E adevărat, 'i dișe el, că tu ai ucis un Turc cu propria ta mână?“

„Nu un Turc, oi de ce! și mi pare rău că n'am ucis o sută, atâta abia ar s'ajunge pentru a răbuna mărtașa unui părinte!“

Sultanul fû așa de mulțumit de acest răspuns, oă-i dădu libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții noștri a vădut tând pe bărbatul său pe ulițele Bucureștilor. Ea luă pe cei un-spre-dece copii ai săi, merse la Constantinopole și a îngenuchiat în calea Sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de cătră două-spre-

dece persoane în doliu mare. El o cercetă și o întrebă ce putea să facă pentru ea.

— Eu cer capul pașei, care a pus să asasineze pe bărbatul meu.

Sultanul i-l dădu.

Un proprietar voia să facă o hotărnicie nedreaptă, prin care moșia sa se mărea și despoia pe țărani. El a câștigat pe primar și pe câți-va omeni ai subprefecturii, înjugă patru boi la un plug și începă a trage brazda de hotărnicie.

Țăranii erau adunați toți într'o pădure vecină și priveau la această despoiere înțeleștându-și pumni.

De-odată o femeie, cu copilul în brațe, eși din mulțime, se aruncă înaintea boilor, puse copilul în picioarele lor și strigă:

— Vor merge peste el înainte de a face această nelegiuire!

Raporturile între femeia proprietarului și țărance sunt câte-odată încântătoare.

Ele se duc la ea când voesc, o îmbrățișeză ca pe o soră și-i cer o fiore roșie din grădină, o garofă spre a-o pune în cap, un bujor cu care-și frică obrazii și

bărbia în loc de suliman, când merg la horă, — jocul de Duminică. Ele nu se hotărâso a servi, căci această le-ar înjosi, și această ocupație o lasă ungușicilor și țigancelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar în meserie. O femeie ceră proprietarului scândurii pentru a face sicriu bărbatului său, dăr 'i aduse 60 de bani pentru a avea aerul, că i-le plătesce.

Spațiul 'mi lipsese pentru a povesti tot ce am vădut în timpul războiului.

Un nenorocit băiat, pe care l-am îngrijit în barca mea în timp de 4 luni, muri în brațele mamei sale în momentul când eu eșeam din sală. Ea începă a suspina și a țipa. O dămnă 'i puse cu blândete mâna pe umăr și-i dișe: „Nu țipa! Noi am voi să nu scie Regina pentru câte-va césuri mărtașa fiului tãu!“

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am vădut căutând pe bărbatul lor până la șanțurile dela Plevna, prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe său rufe, și încă cântându-l din spital în spital când află, că era rănit, stând

în picioare la oăpătaul lui di și nopțe, țără a îndrăzni măoar a se pune jos.

Cu părere de rău mă las de a povesti în amănunțim în *Revue des Revues*, numărăsele și încântătoare întâmplări ce se găsec în cronicari și acele, pe care le-am vădut cu proprii mei ochi. Eu n'am putut să arăt, deoat spicuind, pe femeia română de prin veacuri. N'am putut decât să ridic un mic colț din vëlul acestei istorii așa de însemnat. Ași puté umplé un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țărănesci, a acestei ființe răbdătoare și devotate, care lucră la oămp vara, și ierna la meștesug. Ea tărce, oăse, brodează costume mărețe, care strălucesc de albăță și de color armonioșe la razele sôrelui strălucitor. Ea nu zimbesce deoat rar și se vesteșese repede, sub povăra mulțimei copiilor.

Seriositatea sa e impunătoare și atin-gătoare în același timp, când nu se schimbă în asprime, ceea-ce se întâmplă câte-odată țărancelor bogate, care apasă greu pe cele

Căderea lui Banffy.

Diarul „Deutsches Volksblatt“ din Viena se ocupă în numărul său de alaltăieri la loc de frunte cu căderea apropiată a actualului ministru-președinte ungar. După-ace numitul diar espune scăderile lui Banffy, ca bărbat de stat, și după-ace amintesc cochetărilor și pacturile sale cu Jidani precum și incorectitățile și abuserile grozave întemplate în timpul guvernării sale, ajunge la concluziunea, că șeful cabinetului ungar s'a făcut imposibil, și că fi dat la o parte de — sus, înlocuit fiind de contele Iuliu Szapary. De-altecum etă ce se dice între altele în amintitul articol al lui „Deut. Volksblatt“:

Se vorbește destul de apriat, că pașaportul lui Banffy e deja pregătit în totă forma — l'au pregătit de sus. O persoană, care stă aprăpe de tron, declară mai adinióră, că liberalii din Ungaria îl silesc pe Majestatea Șa monarchul, să cumpănescă raporturile din Ungaria din punct de vedere catolic. Cercurile inițiate comentenză această enunțare senzațională astfel, că guvernul Banffy va mai rămân în viață numai până la alegeri, și viitorile alegeri nu le va mai conduce Banffy, ci Iuliu Szapary, în fruntea unui cabinet de tranziție. Este lucru natural, că întorsătura acosta va avé urmări importante.

Politica internă a Ungariei, pe care până acuma o făuriau esclusiv liberalii și vasalii lor, va trece prin schimbări radicale; căci acum și numai faptul, că nouele alegeri vor fi conduse de adeptul vederilor mai conservative — ce e drept contele Szapary nu este politician curat conservativ — va avé influență hotăritoare asupra raporturilor de partid din parlamentul maghiar, și urmările sale finale peste tot încă nici nu se pot prevedé astăzi. Nu este însă nici o îndoială (!?) că în cazul acesta atât conservativii, cât și naționalitățile, precum și partidul poporal din Ungaria vor fi reprezentati în mod corăspundător în noul parlament, și înă în detrimentul mandatorilor liberalilor și ale fracțiunilor Kossuth-Eötvös-Justh, aliate cu liberalii.

Austro-Ungaria și România.

Diarul „Epoca“ din București, care a fost adus mai întâiu scirea despre călătoria împăratului Francisc Iosif în România, publică în numărul său de Sâmbătă unele amănunte despre împrejurările, în cari s'a hotărât această călătorie. Etă ce scriă numitul diar:

Regele nostru fusese invitat de împăratul Austriei la serbările ce se vor da cu prilejul inaugurării lucrărilor dela Porțile de fier. Maiestatea Sa părea puțin dispus a primi această invitație. Cuvântul acestei ezitațiuni era prezența la aceeași serbare

a Regelui Serbiei și a prințului Bulgariei. Regele Carol nu voia să se arate pe un picior de egalitate cu acești Suverani, în cortegiul micilor domni din Balcani, chiamați pentru a întocmi o mică curte în jurul Impăratului Austriei.

Atunci, Impăratul Francisc Iosif în mod spontan a făcut cunoscut, că mergând Regele Carol la Porțile de fier, îi va întorce visita în România. Această distincție nu o vor primi nici Regele Serbiei, nici prințul Bulgariei.

În urma acestor împrejurări s'a hotărât și călătoria Regelui nostru la Porțile de fier și visita împăratului Francisc Iosif la București și Sinaia.

Mai departe arată „Epoca“, că contele Goluchowski s'a folosit de această cestiune de etichetă pentru a accentua și mai mult politica sa simpatică României, și pentru a marca și mai bine deosebirea ce o face între România și între Serbia-Bulgaria.

Vorbind apoi despre diferendul greco-român „Epoca“ scrie:

Contele Goluchowski, de când mai ales Bulgaria și Serbia s'au depărtat de tripla alianță, s'a silit a resabiili relațiunile rupte dintre România și Grecia. Deja cestiunea acosta fusese atinsă într'o convorbire, ce s'a urmat între prințul nostru moștenitor și prințul moștenitor al Greciei, cari s'au întâlnit la Moscova cu ocazia încoronării Țarului.

Bunele oficii ale contelui Goluchowski s'au exercitat prin baronul Cosjeck la Atena și prin reprezentanții săi în București.

Guvernul nostru s'a angajat, ca procesul Zappa, deferit tribunalelor noastre, să nu fiă câștigat de Statul român (și ministerul public a susținut în ședință această teză, ér în urma acestora Grecia și România și-au reluat relațiunile mai mult timp întrerupte.

...De o alianță formală între Grecia și România nu pôte fi vorba, dér e probabil, că o apropiere din ce în ce mai strinsă, încurajată pe cât se pôte de diplomația austriacă, se va produce.

Deja se vorbește de o apropiată convenție de comerț ce s'ar încheia între România și Grecia.

Grecia ar ceda tariful ei de favóre grănelor noastre și vitelor române, fără a opune intrării acestora rigorile unui serviciu veterinar prea aspru. România ar concede un regim privilegiat pentru vinurile și stafidele grecesco.

Când acum câți va ani se începuseră negocieri între România și Grecia pentru un tractat de comerț, negocierile s'au rupt din cauza cestiunii pieilor. Se pare că de astădată această greutate va putea fi înlăturată.

Se agită și cestiunea încheierii unei convențiuni consulare cu Grecia, dér această cestiune înfățișeză mai multe dificultăți.

O metamorfosă.

În „Egyetértés“ dela 2 August c. am dat peste o scire publicată sub titlul „Schimbarea lui Lucaciu“, despre care n'am fi știut ce să credem, că ore este numai o născocire șovinistă, ori este adevărată, decât nu am fi cetit și într'o corespondență a „Tribunei“ din Sibiu, dela Baia-mare, aceleași minuni, ce confirmă cuprinsul notiței fôiei unguresci.

Vom reproduce și una și alta, lăsând, ca bunul simț al cetitorului și judecata sa sănătoasă să dea verdictul.

Etă ce scrie „Egyetértés“ sub titlul amintit:

În Șisești, domiciliul vestitului archiagitator român Vasilie Lucaciu s'a serbat cu mare pompă festivă milenul maghiar. Serbarea a presidat'o Dr. Vasilie Lucaciu în prezența căruia școlarii de-acolo, împreună cu părinții lor și împreună cu președintele serbării (Lucaciu) au cântat cu mare însuflețire pe „Jsten aldd meg a Magyar“ și „Szozat“-ul maghiar. Unul din cei de față a întrebat pe Dr. Lucaciu: „Ce este asta părinte?“ Ér Lucaciu i-a răspuns: „Tempora mutantur“.

Lăsăm acum să urmeze partea din urmă a corespondenței din giurul Băii mari, publicată în „Tribuna“ de Sâmbătă, privitoare asemenea la misterioasa metamorfosă a părintelui dela Șisești.

După ce arată decăderea spiritului, ce se observă în părțile acelea, de când preoți și dascăli să întrec în gloriificarea milenului unguresc, corespondentul „Tribunei“ continuă astfel:

„Causa acestei decadente periculoase pe aici în genere e cunoscută. De când cu reintorcerea fostului membru marcant de odinióră al comitetului național Dr. Vasilie Lucaciu la Șisești, inimele multora s'au infiltrat de bola contagioasă a așa numitei „impăcării“ cu vrășmașii noștri seculari; căci adă — durere — ocupă din ce în ce tot mai mult teren principiul, că trebuie să ne apropiem de Maghiari și să ne împăcăm cu dênșii, căci acosta o pretinde binele nostru al tuturor. Pe baza căruia program să fiă acosta? nu se spune.

Spre justificarea celor expuse — ca să fiă odată lumină, și lumea să nu órbece în întunerec, — mă provoc la următoarele fapte adevărate:

a) cu ocazia serbării milenare în șola din Șisești, băieții școlari au declamat poezii patriotice maghiare și au cântat pe unguresce, de cugetai, că ești în Kecskemét. Acosta în prezența preotului Dr. Vasiliu Lucaciu, care a presidat acosta serbare milenară;

b) în adunarea generală școlară ținută în luna Maiu a. c. la Dănești în cauza întregirii salariilor învățătoresco, prin ajutóre

de stat la 300 fl. (prezenți mai mulți preoți, notari și pretori cercuali) d-l director al școlei Dănești-Bontăeni Dr. V. Lucaciu s'a declarat gata a primi 200 fl., ajutor dela stat, pentru acea școlă, făcând observarea naivă: „să nu fiă apoi acel ajutor, ca și calul troian, care să ascundă în interiorul său soldați înarmați“.

Videant Consules! Unii dintre preoții prezenți i-au urmat lui.

c) părintele dela Șisești s'a declarat nu mult după reintorcerea sa către un coleg al său (D. C.), că diarul „Tribuna“ a încetat a fi fôia serioasă, că abia dispune de 5—600 abonenți, și are să încete; însă va apăre cât mai curând un diar nou în Transilvania, cu program mai sănătos spre a apăra marile interese naționale.

Am dorit ale expune totă aceste ca fapte adevărate, spre orientarea publicului român. De aci va afla, că — dău — de când să simte zefirul brotist pe aici, trebile nu ne merg chiar bine. Răspunderea însă va să o pörte acela, care gerându-se a fi conducător adevărat — cu scirea conduce réu pe frații săi Români.

SCRIRILE DILEI.

— 22 Iulie.

Manevre în onóra Țarului. Diarul „Presse“ din Viena anunță, că în onóra Țarului se vor araugia în apropierea Vienei adevărate manevre, și adevă între corpul de armată II din Viena, sub comanda contelui Üxküll-Gyllenband și corpul de armată V din Pojun sub comanda arhiducelui Frideric. Manevrela se vor ține între Bruck și Pandorf.

— 0 —

La catastrofa de pe câmpul Chodinsky. Țarul Nicolae II a dat două Ucasuri, privitor la catastrofa îngrozitoare ce se petrecuse pe câmpul Chodinsky de lângă Moscova cu ocaziunea încoronării sale. În cel dintăiu Ucas se constată, că la nenorocire au cea mai mare vină autoritățile din Moscova, cari n'au luat la timp măsurile de lipsă pentru susținerea ordinii și siguranței. Șeful poliției din Moscova imediat a fost suspendat, și Țarul a ordonat, ca și ceilalți funcționari publici, cari sunt vinovați cu neimplinirea datorințelor, să primescă pedepse corăspundătoare. În al doilea Ucas se constată, că mai ales rivalitatea dintre singuraticile autorități au causat catastrofa.

— 0 —

Căsătoria principelui de tron italian. Diarul serbesco „Dubrovnik“, ce apare în Cattaro, asigură, că în curând se va publica logodna principelui de coronă italian cu princessa Elena din Montenegro. Principele este acceptat în Cetinje cam pe la mijlocul lunei August, și deja acum au început a se face mari pregătiri pentru primire.

— 0 —

Promoțiune. Lună în 27 Iulie n. a. fost promovat în sala festivă a universității

sărăce și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajută între ele în chipul cel mai miscător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe a satului și-i împărțesc. Ele numesc pe copii adoptați: copii de suflet.

Deacă această țără există încă, în urma atător invazii, femeilor li-se datoresce. Ele au fost păzitorii limbei, religiunii, tradițiilor sale. Sunt o grămadă de legende, de vechi balade, adunate de către scumpul și neuitatul poet Alexandri, care povestesc actele de curaj și de devotament ale femeii române.

Să nu vă înșelați, vădând'o jucând ca o Poloneză și auzind'o vorbind ca o Parisiancă. Cultura străină n'a schimbat'o.

Ea e înă aceiași soție aprinsă și ambițioasă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea întrunesc pe lângă aceste, alte calități tot așa de mari; ea e o delicioasă îngrijitoare de bolnavi. Trebuie să o veți îngrijind pe țărani săi ca un medic și conducându-și moșia ca un om de afaceri.

Femeia română nu sootelesce jertfele

sale. Ea le găsesce naturale. Ea a uitat pe medicii străini în războiul dela 1877.

Ea se lipsesc de tot pentru a da o educație copiilor săi. Ea e naivă și vicleană, nepăsătoare, cel mai bun prieten al bărbatului său și cel mai îngrozitor vrășmaș al lui, îndată ce sunt în dușmăniă. Alexandri dice, că sôrele caută să pătrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsa flacăra sa în marele lumină a ochilor lor. Lîmbagiul lor e bogat și înflorit ca tôte lîmbagiurile Orientului, mărini-mia lor nu le îngădue nici odată a ținea socotelii. Inima le biruesce în tot-déuna.

Larga brobódă, care le învélue, cu austerale sale indoituri, dá trăsăturilor și mișcărilor sale o măreție antică; și maternitatea îi pune pe frunte o diademă invizibilă.

„Mama mea, măicuța mea!“ era strigătul rănților în timpul lungelor zile și nopți de suferință. Dér și găseau la căpătăiul lor cui să adreseze suspinele lor.

Nici una n'a rămas în urmă. Mamele

de bună familie au părăsit eleganța și mângăerea bărbatului spre a se aședa într'o colibă, lângă sala unde gemeau răniti; frumoșele dame de lume țineau în brațele lor pe sêrmanii Turci, cari mureau de tifos negru, oea mai îngrozitoare din tôte bólele molipsitoare.

Nu se observa nici slăbioiune, nici dare înapoi, nici șovăială. Înfruntă înfecțiunea și merg să îngrijescă pe copilul bolnav de difterită său de scarlatină a prietenei nebună de frică.

Copilița română, în virstă de doi ani, cu mari ochi melancolici sub părul cel negru, cu un limbaj limpede și curat, e de o precocitate surprinzătoare. La virsta de 5 ani, ea, e mica mamă a fraților și a surorilor sale. La opt ani e aprăpe o fată mare. Ea nu se mai mărită la doi-spredece ani fiind-că legea nouă o opresce, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor; căci trebuie o eșire prisosului care se frământă sub aceste plete bogate, sub aceste mari sprincene cuminți și încântătoare.

Sunt patru-deci de ani, când intrând într'un salon rămăneai surprins, că nu găsesco decât frumșeți perfecte.

Dér atunci viața era simplă. Astăzi ea a devenit grea. Fetite de deca ani împărțesc deja grija părinților lor și seiu prea bine, că lucrurile nu sunt așa de frumoșe în această lume.

Jertfele și suferințele pôte sunt folosite spiritului, — fiă, — dér de sigur vătămătoare desvoltărei corpului care nu mai creșce ca o frumoasă flóre fără de grijă și liniștită, fără a mai vorbi de plăcerile lumesci ce nu se cunoscseau altă dată și care au ajuns tot așa de amățitoare și tot așa de luxose ca și în celelalte țări.

Dér e cu neputință a se opri, mai ales în o țără care a făcut sfortări supraomenesco pentru a fi într'un timp așa de scurt la nivelul de desvoltare a celorlalte țări. Fatal trebuie să cadă în multe greșeli, să luncce pe marginea multor prăpastii, să se înămolăscă în primejdii neprevădute. Virtețul v'au cuprins, scumpele și mult iubiteile mele Române, pe care eu v'am

din Viena d-l *Romulus L. Crăciun* la gradul de Dr. în medicină. Felicitările noastre.

—o—

„**Demonstrații ostindite**“. Sub acest titlu „Bud. Hirl.“ dela 31 Iulie aduce știri, că conducătorii „Valahilor“ din Șomcuta-mare, pe cuvânt, că ar fi agitat poporul să demonstreze contra mileniului, au fost ostindite din partea solgăbiru'ui din Șomcuta, anume *protopopul român de-acolo*, advocații *Nilvan și Dragoș*, învățătorii *Blaga și Ilie Pop* la o amendă de câte 30 fl., și alți mai mulți la câte 10 fl. — Vom reveni.

—o—

Osândirea unei bande criminale. După o petracare de șese săptămâni s'a pronunțat alaltăeri la tribunalul din Agram sentința asupra a 36 acușati, aparținători unei bande, ce comisese prin Croația 18 omoruri, apoi nenumărate jafuri și furturi. Dintre acușati au fost osândiți: 17 la moarte prin ștreang. 1 la 20 ani, 1 la 17, 2 la câte 15, 1 la 10, 1 la 1 1/2, 3 la câte 1 an, și 2 la câte 3 luni temniță grea. 8 indiviți au fost achitați. Intre cei osândiți la moarte sunt și două femei.

—o—

Starea séméneturilor. Din Tohanul vechiu ni-se știe, că séménaturile prin ținutul acela sunt peste tot bune. Grânele sunt bine rodite. Cucuruzele sunt cam mărute și au lipsă de ploă. Secerișul va începe zilele aceste.

—o—

Concertele muzicii orășenești din grădina otelului „Pomul verde“ devin cele mai interesante și mai atrăgătoare în orașul nostru, și acesta mulțămite atențiunii și amabilității, cu care d-l *Krause*, actualul dirigent al capelei, se poartă față de așteptările publicului. Mai rar s'a vădit în orașul nostru un concert atât de animat și înflăcăat, cum a fost d. es. concertul de Sâmbătă seara. S'au executat la acel concert vre-o 5—6 piese românești, unele din ele au fost repetate de câte 2-3 ori; „*Răsănetul*“ lui *Andrei Mureșianu* a fost repetat de patru-ori. În tot decursul acesta publicul entusiasmă făcea să răsună grădina de aplauze și strigăte de „bravo“. Se înțelege, că în urma acesta concertul de ieri-seară. „*Duminecă*“, a fost încă și mai ceretat decât cel dintâi. Marea grădină dela „*Pomul verde*“ era plină de lume așa că nu găsiu liberă o singură masă. Cântările românești au fost de-aseenea cele mai aplaudate nu numai din partea Românilor, ci din partea publicului întreg, așa că au trebuit și ieri-seară să se cânte mai multe piese românești afară din program; unele din ele au fost și acum repetate. Publicul s'a depărțat și dela acest concert foarte mulțămite.

Mâne, Marți, la 5 ore p. m. va concerta muzica orășenească pe promenadă, și la 8 ore seara va concerta din nou la „*Pomul verde*“ Intrarea 30 or.

studiat cu toată puterea mea, cu tot sufletul meu și pe care eu mă bizui în viitor, voi cari n'ajăi lăsat a se scufunda țera vostre de atâtea invasiuni, voi 'i veți da încă eroi ai cugetării și ai săbiei, voi 'i veți da încă mame nobile și mândre având în ele toată seva acestui pământ bogat și producător, care le-a purtat și hrănit.

Mame române! Voi, care ați plâns atâtea când ingerul destructor a trecut peste noi osindu-ne familii întregi, răpindu-vă tot ceea ce voi iubeați, voi, care ați luptat ca să faceți din fii voștri oameni; voi cari nu dați îndărăt când e vorba de a înainta, mame române, viitorul e în mâinile voștre.

Din măruntaele voștre renaște această țară, a cărei ursită viitoare nu se știe, dăr care trebuie să dea nota sa în concertul civilizațiunii europene.

Mame române, păzitoare a celor mai scumpe comori, vouă vă sunt încredințate aceste *mâni* pentru cari atâtea veacuri au luptat și au suferit.

Concedierea soldaților înainte de termin. De câți-va ani la Regimentele de infanterie din Austro-Ungaria, concedierea soldaților, după timpul serviciului de trei ani, nu era în proporțiune cu recruții, cari intrau la miliție. Pentru a se putea însă ținea strict numărul efectiv al soldaților în timp de pace, se hotărise, ca dela fii-care compania să se concedieze câte 10—12 soldați după împlinirea a doi ani de serviciu, și nu după trei ani, cum este de obicei. Dér concedierea acesta nu se întâmpla la toate regimentele într'o formă. La unele regimente concedierea depindea dela gradul de calificatiune al soldaților, la altele dela rezultatul obținut în mănuaștea pusei etc. Prea puține regimente au fost, la cari să se fi luat în considerare lucrul câmpului rămas înapoi din cauza lipsei de brațe.

Acum însă ministrul comun de război a dat o ordinațiune cu data de 18 Iulie n. o. în care prescrie cu rigore modul și ordinea, în care să se fi concediați soldații după împlinirea a doi ani de serviciu. Concedierea se va face cu luarea în considerațiune a *ocupațiunii de-acasă a soldaților*. Aume în primul rând vor fi concediați soldații, cari înainte de a intra la miliție s'au ocupat cu *economia*. Intre aceștia vor fi preferiți tinerii, cari au absolvat vre-o școală de agricultură sau de vierit; apoi aceia, cari încă n'au absolvat școlile sus amintite, dér la intrarea lor la miliție deja erau înscriși. În sensul ordinațiunii, după aceștia vor fi luați în considerațiune la concediere acei soldați în activitate, cari în decursul servirii lor în armată au fost primiți la vre-o școală de agricultură sau de vierit. Acei muncitori însă, cari înainte de-a intra la miliție s'au ocupat cu vre-un ram de industrie, vor fi luați în considerare numai în locul al doilea, adică după economi.

În ordinațiunea ministerială însă s'a omis a se indica și ordinea, după care cu ocaziunea întregirii numărului efectiv, ce se întâmplă primăvara, sunt a se chema tinerii în primul rând. Ar fi de dorit, ca să se precizeze și acest punct în favorul tinerilor agricultori.

Notițe din istoria școlilor noastre medii.

(Urmare).

Dr. Ioan Meșotă. D-l profesor Ioan Popea, prietinel din copilăria al directorului Meșotă, a scris la 1888 biografia acestui bărbat distins cu multă căldură și cu amănunțite și esacte date asupra vieții lui și în deosebi asupra personalității lui. Mă voiți mărgini deci aci a reproduce din programa școlilor noastre pro 1888/89, unde s'a publicat acea biografie, părțile mai indispensabile pentru reînnoirea imaginii nobile a distinsului bărbat de școlă Ioan Meșotă:

Dr. Ioan Meșotă s'a născut în Dârstele Brașovului la anul 1837. Rămânând de mic copil orfan de mamă, tatăl său George, curatorul bisericii din comuna sa, om cu frica lui Dumnezeu și cu dare bună de mână, unul dintre acei țărani români, cari, înzestrați cu minte sănătoasă firească, sunt pătrunși de nefățărutul simț religios-moral și de adevărul și ferbinte dor de născut lor, îl destină pe ténurul Ioan pentru învățătură.

Îl dote la școlă din Dârste, apoi la școlă primară din Turcheș și de aici îl aduse la Brașov, unde băiatul Ioan urmă cursul învățăturilor elementare la școlă română din Schei și la cea catolică din cetate; érá după terminarea școlilor elementare la 1850, intră ca elev în clasa I. a gimnasiului român, unde emulă cu colegul său Titu Maiorescu, unul din bărbații cei mai distinși ai poporului nostru, sub profesorul și directorul de atunci Gavriil Munteanu.

După terminarea celor 4 clase gimnasiuale la gimnasiul românesc inferior (dela 1850—1854) își continuă studiile la gimnasiul luteran de aici între anii 1854—1858. Meșotă plecă în toamna anului 1858 la universitatea din Viena, unde în timp de 2

ani ascultă cursurile filosofice, érá în toamna anului 1860 se duse la Bonn, unde urmă mai departe studiile începute în capitala austriacă. În anul următor, 1861, luă doctoratul în filosofie și apoi veni ca profesor la Brașov. În 1870, după mórtea directorului Gavriil Munteanu, fú ales director al școlilor noastre medii, care funcțiune o purtă cu onóre până la sfârșitul vieții sale, până la anul 1878 (19 Ian.)

Ca profesor Meșotă era exemplar în privința împlinirii cu conștiință a datoriilor sale, devotat cu totul chiamării sale. Preparațiunile și traduceriile din Horaț, Homer, Tacit, Sofocle și Plato, rămase dela el ca manuscrise, sunt o probă învederată în privința acurateții, cu care își împlinia chiamarea sa.

(Va urma.)

Convocări.

Conform dispozițiunii Vener. Consistoriu arădan dto 22 Mai c. Nr. 2652, convocăm *Adunarea generală* a Reuniunii învățătorilor dela școlile conf. gr. or. române din tractele protopresbiterale *Timișoara, Lipova, Banat-Comloș și Belint*, pe 8 (20) August a. c. în biserica gr. or. română din Fabricul-Timișorii pe lângă următoarea programă: 1) La 8 ore a. m. asistarea în corpore la chemarea Duhului sânt. 2) La 9 ore a. m. deschiderea adunării prin preside. 3) Apelul nominal. 4) Raportul presidial și al cassarului. 5) Votarea proiectului de statute, conform ordinului în ministeriu dto 27 Martie c.

Revocăm în memoria confrăților colegi iudatoriile, cari li-se impun prin regulamente și dispozițiuni esistente în vigoare față de acest corp didactic, menit a promova cauza culturii și propriile lor interese; apelăm în special la conștiința demnităților și a datorinței lor sacre de a răspunde cu o însuflețire demnă apelului nostru, în deosebi acum, când este pusă la ordine reactivarea acestei reuniuni pe nouă baze.

Apelăm la sprijinul on. inteligențe, a onor. preoțimi, prea on. domni protopopi, deputați ai sinodului eparhial și congregational, — bărbați distinși de biserica — rugându-i să urmeze onorificei invitări de a participa la adunare și a nu ne lipsi de sprijinul lor; voinđ să ne convingem și cu acea ocaziune prin faptă, cari sunt bărbați cu dor de cultură pentru născut lor.

Banat-Comloș, 26 Iunie v. 1896.

Iuliu Vuia,
preside.Valeriu Ghilăzanu,
notar.

Adunarea generală a despărțământului XXXIII (Treisoane) al „Asociațiunii transilvane“ se va ține Marți în 31 Iulie st. v. la 2 ore p. m. în sala școlii române gr. or. din opidul Brețou după următorul

Program: 1) Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2) Constatarea membrilor, înscrierea de membri noi și încasarea tacselor. 3) Raportul subcomitetului și al cassarului, după care se va lua deciziunea, decă acest despărțământ abia înființat, va mai putea subsista de sine, sau se va reincorpora la despărțământul Brașovului, din care a făcut și mai înainte parte. 4) La oas de-a se susține despărțământul și mai departe, alegerea unui actor și defigerea locului ținerii adunării generale proosime. 5) Inchiderea ședinței.

Brețou, 20 Iulie v. 1896.

Dimitrie Coltofeanu,
director.

NECROLOG. Nicolae Frateșiu, paroch în Sânpetru, în numele întregii sale familie cuprinsă de adăncă jale pentru pierderea de care voința celui Atotputernic a făcut-o părtașă, aduce cu cea mai profundă durere la cunoștință, că prea iubitul său fiu, Nicanor Frateșiu, Protosincol Arhiepiscopesc, asesor consistorial archidieceșan în Sibiu, membru pe viață al Asociațiunii Transilvane pentru literatură și cultura poporului român, și al mai multor reuniuni, în urma unei grele și îndelungate

suferințe, împărțăsit fiind cu sfințele taine, a încetat din viață în ziua de 20 Iulie st. v., în etate de 51 de ani.

Inmormântarea scumpului decedat se va săvârși Marți în 23 Iulie st. v. la 2 ore p. m. în Bacifalu (Săcele). Cortegiul funebral va pleca dela edificiul casei parohiale române la cimiteriul din Bacifalu, unde vor fi depuse rămășițele pământești, în cripta proprie, spre eternă odihnă,

Bacifalu, în 21 Iulie st. v. 1896.

Producțiuni și petreceri.

Tinerimea Română din Sălagiu invită la Petrecerea cu dans, ce se va arangia la 9 August n. o. în Acăși, hotelul central, sub scut sigur, în folosul Bisericii române gr. cat. din Acăși. Comitetul arangiator: Gr. Pop, president; Vas. Oros și Preotul Balibanu, vicepresidenți. I. Trușășiu, secretar I; I. Bran cassar; Mihai Bobișiu, secretar II; Vas. Bóla, controlor. Pentru tinerime: Borosiu N., Butean I., Bran V., Cosma I., Costea Al., Cordis Av., Dragoș Av., Delei V., Husti Tr., Iepure I., Măndruț Aug., Meseșan Cor., Maxim I. R., Moldovan Aug., Nichita A., Nichita G., Taloșiu I., Vasvari V. Intrarea: o persoană 1 fl. o familie de 3 membri: 2 fl. Inceputul la 7 ore seara. Suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică.

Spre șoință: Trenul de cătră Carei sosese la gara din Acăși dimineța la 8 ore, după am. la 6 1/2; cel de cătră Zelau și Șimleu dimineța la 7, după am. la 5 1/4. La gară vor sta la dispoziție trăsuri gratuite. De quartire gratuite va fi îngrijit. Măncări gustose și beuturi curate se vor da pentru prețuri moderate.

Tinerimea română din Bran invită la Petrecerea de vară, ce se va arangia Sâmbătă în 27 Iulie st. v. 1896. Inceputul, la 7 ore seara precis. Prețul intrării la bunăvoința P. T. public. Venitul curat este destinat înființării Reuniunii a femeilor române din Bran. Ofertele maritimose se vor chita pe cale diaristică. — Comitetul arangiator.

SCRIRI ULTIME.

Sofia, 2 August. S'a săvârșit un atentat cu bombe explosive asupra petrei dela mormântul lui *Stambulov*. Crucea a fost distrusă. S'au mai aflat la fața locului bombe, cari n'au explodat

DIVERSE.

Femeia vândută. „Sieb. d. Tagblatt“ din Sibiu istorisește următoarele: Un țeran cu numele Iosko C. a adus într'o di la tég un car cu fén. Fénul fiind frumos, îndată și-a aflat cumpărător. Tégul s'a făcut și carul cu fén a fost dus la cumpănă pentru a fi măsurat. Cumpărătorul d-l H. însă să-i ducă fénul acasă. Aci cumpărătorul rugă pe țeran să ajute servitorului la descărcatul fénului. Cu ocaziunea descărcării, cumpărătorului îi părú ceva suspect și se depărta așa, ca Iosko să nu-l observe. Cam după 5 minute văqu cumpărătorul, că din carul cu fén iese o femeie, care o ascunsesse în fén pentru ca fénul să cântărească mai mult. După ce s'a isprăvit cu descărcatul, Iosko și-a cerut banii voinđ să plece dimpreună cu soția sa; atunci însă cumpărătorul dișe, că el împreună cu fénul a cumpărat și pe femeia și astfel ea trebuie să rămână la el. Iosko se scărpină în cap și întrebă: „Ce, d-ta în adevăr ai cumpărat și pe femeia mea?“ — „Se înțelege“, dișe cumpărătorul și într'un ton amenințător strigă lui Iosko: „decă nu voesc să-o lași aci, atunci voi aduce poliția și voiți lăsa să te încuie pentru înșelațiune. În fine țeranul Iosko lăsă d-lui H. din prețul fénului 10 fl., ca rescumpărare pentru soția și apoi se duse acasă cu buzele umflate.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 August 1896.

Table of exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and bonds.

Cursul pietei Braşov.

Din 3 August 1896.

Table of market prices for various goods such as banknotes, silver, and wheat.

Mărci germane Cump. 58.30 Vënd. --
Lire turcesci Cump. 10.60 Vënd. --
Scris. fonc. Albina 5% 100.75 Vënd. 101.75

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v. s'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și prietenii noștri.

Table showing subscription prices for different regions: Austro-Ungaria, Romania, and abroad.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Table showing subscription prices for Sunday issues for different regions.

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale. Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

O specialitate naturală neprețuibilă este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată Isvorul „MATILDA“ de Bodok, care după experiențele făcute sau dovedit ca o apă medicinală...

Borviz de primul rang care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural...

DEPOSIT PROPRIU în Braşov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighişoara și în Alba-Julia: la D-l I. B. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Orestie: la Németh János.

Cu totă stima: Administrațiunea isvorului „MATILDA“ JOSEF GYÖRGY, (comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1896.

Large table of train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Gheriș-Turda, Copsa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Simeria-Hunedora, Brasov-Zernezsti, Mures-Ludoș-Bistrița, Arad-Timisora, Sibiu-Cisnădie, and Sighişoara-Odorheiu-săcuesc.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încaștrați cu linii mai negre însemnă orele de noapte.